

Ryszard Kupidura

Prof. UAM dr hab. Halina Korbicz : portret ukrainistki

Studia Ukrainica Posnaniensia 6, 9-11

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PROF. UAM DR HAB. HALINA KORBICZ: PORTRET UKRAINISTKI

Spośród wielu spotkań i rozmów z prof. UAM dr hab. Haliną Korbicz najbardziej zapadło mi w pamięci to z jesieni 2005 roku. Wtedy to właśnie w jednym z gabinetów naszego Instytutu konsultowałem z Panią Profesor temat przyszłej pracy magisterskiej. Powinienem zaznaczyć, że jedną z głównych zasad mojej przyszłej promotorki w pracy ze swoimi podopiecznymi było pozostawianie szerokiego marginesu swobody przy wyborze zagadnienia, które magistrant chciał zgłębiać w swoich badaniach. Nad tą regułą wyższość miała jednak inna — za wszelką cenę należało szukać nowych podejść do analizowanego materiału i jak ognia unikać powtarzania starych ustaleń i generowania oczywistych wniosków. W moim przypadku powyższe rekomendacje miały szczególne znaczenie, gdyż wybranym przeze mnie tematem była nowelistyka Mychajła Kociubynskiego. Literatura przedmiotu na temat twórczości wybitnego impresjonisty już wówczas stanowiła na Ukrainie sporą bibliotekę, natomiast sam autor *Intermezzo* nie pozostawił po sobie wielotomowej spuścizny, która ułatwiałaby poszukiwanie świeżych wątków. Jednak imperatyw niesztampowego spojrzenia, zaszczerpiiony przez prof. Korbicz, nie pozwolił się wygłuszyć. Z czasem uległ on w moim przypadku w znacznym stopniu procesowi internalizacji i dzisiaj uważam go za jeden ze swoich własnych postulatów badawczych.

Nim jednak mogło dojść do wspomnianego powyżej spotkania Pani Profesor musiała pokonać do Poznania długą drogę, która wiodła przez dwie stolice. Pierwszą z nich był Kijów, w którym Halina Korbicz się urodziła. W mieście nad Dnieprem spędziła większą część swojego dzieciństwa i młodości, tutaj ukończyła także studia w Instytucie Dziennikarstwa na Uniwersytecie Kijowskim im. Tarasa Szewczenki. Wśród najważniejszych swoich nauczycieli akademickich badaczka wymienia m.in. Pawła Fedczenkę, Wasyla Jaremenkę oraz Wałentynę Poważną, której prace z zakresu rozwoju ukraińskiej krytyki literackiej lat 80. 90. XIX wieku nie mogły zapewne nie wpłynąć na przyszłe preferencje badawcze Haliny Korbicz.

Obok uniwersytetu ważnym miejscem spotkań dla młodej stołecznej inteligencji był także klub studencki, działający przy polskim konsulacie w Kijowie. W latach 70. XX wieku był to ośrodek nieformalnych kontaktów polsko-ukraińskich, w którym rodziły się długoletnie przyjaźnie i znajomości. W swoich wspomnieniach Halina Korbicz opisuje to miejsce jako „kawałek Europy” w skrajnie zrusyfikowanym i zsowietyzowanym ówczesnym Kijowie. W sytuacji, w której instytucja kawiarni miała status politycznie podejrzanej, klub, w którym przy lampce wina można było wymienić się poglądami z zagranicznymi studentami, traktowany był w kategoriach okna na świat. To tutaj Halina Korbicz poznała swojego przyszłego męża, który wówczas był studentem Kijowskiego Instytutu Politechnicznego. Od 1980 roku małżeństwo Józefa i Haliny Korbiczów przeniosło się do Zielonej Góry, rozpoczynając tym samym polski okres w biografii naukowej Pani Profesor. W 1986 roku zostaje ona zatrudniona w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej na stanowisku asystenta. Z czasem opracowuje programy nauczania dla praktycznej nauki języka ukraińskiego oraz wybranych zagadnień z kultury i literatury ukraińskiej. Równoległe z pracą dydaktyczną w Polsce Halina Korbicz pod kierownictwem profesora Fedora Pohrebennyka przygotowuje w

Instytucie Literatury im. T. Szewczenki Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie rozprawę doktorską na temat: „*Літературно-науковий вісник*” (1898–1906) та український літературний процес. Obrona pracy — uwieńczona wyróżnieniem i rekomendacją do druku — odbyła się w roku 1994, a już w roku następnym Halina Korbicz obejmuje stanowisko adiunkta w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Warszawski okres biografii profesor Haliny Korbicz to czas intensywne poszukiwań i odkrywania nowych perspektyw badawczych. Przy czym, przeglądając spis publikacji z tego okresu, można dojść do wniosku, że wyjazd poza granice ojczyzny i osiedlenie się w sąsiedniej Polsce badaczka traktowała jako swego rodzaju zobowiązanie, czy wręcz misję, która warunkowała tematykę podejmowanych przez nią zagadnień. Nawet powierzchowna kwerenda dorobku naukowego Pani Profesor z końca lat 90. XX w. pozwala zrekonstruować jej strategię badawczą i popularyzatorską. Na łamach prestiżowych wydań kijowskich — takich jak chociażby „Слово і час” — Halina Korbicz z gorliwością godną absolwentki studiów dziennikarskich relacjonuje najważniejsze wydarzenia z życia środowiska ukrainistycznego w Polsce, podkreślając tym samym jego wagę i znaczenie, gdyż w latach 90. na samej Ukrainie często nie wiadomo nawet o jego istnieniu. Z drugiej strony nabycie kompetencji językowych z zakresu polszczyzny otworzyło drogę Halinie Korbicz do publikowania artykułów i recenzji na łamach polskich periodyków, w tym m.in. „Slavii Orientalis”, dzięki czemu mogła ona realizować kolejny swój postulat, tzn. informować polską publiczność o najnowszych pozycjach wydawniczych zza wschodnią granicą. Nad tym wszystkim jednak dominował cel nadrzędny, który — jak miemam — zawierał się w realizacji starej, acz wciąż aktualnej maksymy: „Mówmy o tym, co nas łączy, a nie o tym, co nas dzieli”. Tak przynajmniej rozumiem przesłanie szeregu publikacji Pani Profesor w polskich i ukraińskich czasopismach na temat sojuszu Piłsudski-Petlura oraz o inspiracjach ukraińskich autorów (głównie Mykoły Jewszana) kulturą polską. Taka postawa sama w sobie jest niezwykle cenna, a w dzisiejszej dobie, kiedy nierzadko razi nas fragmentaryczne traktowanie dziejów polsko-ukraińskich w celu osiągnięcia krótkotrwałych profitów, zasługuje ona na szczególne uznanie.

Rok 2000 to kolejna cezura w biografii Haliny Korbicz. Wędrówka po stolicach zaprowadza ją ostatecznie do stolicy Wielkopolski, gdzie w murach Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza rozpoczyna ona nowy etap zarówno pracy dydaktycznej, jak i naukowej. W tej drugiej kamieniu milowym staje się publikacja monografii *Захід, Польща, Росія в літературно-критичному дискурсі раннього українського модернізму. Вибрані аспекти рецензії*, stanowiąca istotne dopełnienie wewnątrzukraińskiej dyskusji na temat rodzimych przejawów modernizmu i będąca jednocześnie podstawą uzyskania przez Halinę Korbicz stopnia naukowego doktora habilitowanego nadanego jej przez Radę Wydziału Neofilologii UAM w 2011 roku.

* * *

Złożyło się tak, że podczas przygotowywania tego krótkiego szkicu biograficznego spotkałem się z Iwoną Stasiak, była studentką prof. Haliny Korbicz, obecnie pracowniczką Konsulatu Honorowego Ukrainy w Poznaniu. Myśląc wciąż o tekście, siłą rzeczy w rozmowach z osobami znającymi Panią Profesor kierowałem temat w kierunku wspomnień z czasów studenckich. Przyznam, że byłem pod dużym wrażeniem, kiedy to u mojej koleżanki nazwisko Pani Profesor wywołało nie tylko szereg przyjemnych reminiscencji, czego mogłem się zresztą spodziewać, ale przede

wszystkim stało się pretekstem do przywoływania obszernych cytatów z zajęć z historii literatury ukraińskiej prowadzonych przez Halinę Korbicz. Ponad dziesięcioletnia bariera czasowa nie zdołała zatrzeć najbardziej wyrazistych wypowiedzi ulubionego wykładowcy i ustąpiła pod naporem silnych emocji. Niczym rzeka przełamująca tamę wdarła się do świadomości melodia dawno niesłyszanego głosu, z jego niepowtarzalnym brzmieniem i intonacją. Przez chwilę znów byliśmy na wykładzie...

dr Ryszard Kupidura